

Klein maar kleurrijk, slagvaardig en creatief

Experimenteerruimte is belangrijk om de transformatie te laten slagen. Stichting Welzijn Alblasserdam (SWA) en de Drechtstedengemeenten onderzoeken of ze samen een regionaal voorstel kunnen maken dat Sociaal Werk Nederland kan gebruiken in de aanloop naar de komende verkiezingen (maart 2017). Dat was een van de verrassende opbrengsten van het werkbezoek dat Sociaal Werk Nederland samen met andere organisaties op 12 oktober 2016 bracht aan Alblasserdam.

De deelnemers

- Marijke Vos (voorzitter Sociaal Werk Nederland)
- Martijn Koot (manager Sturing en Bekostiging VGN)
- Nils ter Braake (beleidsmedewerker DMO VWS)
- Dorien Zandvliet (wethouder gemeente Alblasserdam)
- Han Erkens (beleidsadviseur gemeente Alblasserdam)
- Roos Scherpenzeel (informele zorg/coördinator Expertisecentrum Mantelzorg, Movisie)
- Annelies Kooiman (senior adviseur, Effectiviteit en vakmanschap, Movisie)
- Marjan Middelburg (voorzitter SWA)
- Jacqueline van den Bergen (vicevoorzitter SWA)
- Tonia Ruybroek (directeur SWA)
- Edwin Luttik (senior beleidsadviseur Sociaal Werk Nederland)

Alblasserdam: Goed in 'langs elkaar heen'

Voorzitter Marjan Middelburg introduceert [SWA](#). Het is een kleine stichting met 6 FTE, dat zijn 11 medewerkers. SWA is in 2011 ontstaan uit een fusie van drie organisaties: de ouderenbond, het opbouwwerk en de sociaal raadslieden. Nu heeft SWA drie pijlers: vrijwilligers, mantelzorg en sociaal raadslieden.

De gemeente Alblasserdam heeft 20.000 inwoners, waaronder een grote Turkse gemeenschap (de derde van Nederland). Met 19 kerken is er een stevige religieuze basis, vult Dorien Zandvliet later aan. De bevolking is goed in 'langs elkaar heen' en slechter in 'met elkaar'.

Met een korte film sluit Marjan de introductie af. SWA heeft de film gemaakt om zichzelf te presenteren na een uitnodiging van de gemeente Alblasserdam om mee te denken over een nieuwe opzet van de jaarlijkse nieuwjaarsreceptie van de gemeente. In de film komt onder meer een mantelzorger aan het woord over de geweldige ondersteuning die zij heeft gehad vanuit SWA. En vertelt een

vrijwilliger dat signalerende huisbezoeken aan ouderen haar leven hebben verrijkt. In het werkgebied van SWA zijn 4.000 mantelzorgers actief, waarvan 488 overbelast (blijkt uit onderzoek).

Gesprek op basis van elevator pitches

SWA hanteert een originele vorm om het gesprek te starten. Iedere deelnemer houdt een elevator pitch over de kern van zijn organisatie en werk, en de belangrijkste issues en dilemma's. Daarmee ontstaat een levendig gesprek over diverse onderwerpen vanuit verschillende invalshoeken. De volgende onderwerpen komen voorbij:

- De helft van de cliënten van de gehandicaptenzorg zit in het sociaal domein (Wmo en jeugdhulp). Voor een groot deel is meedoen een optie. Maar het moet wel met minder geld en er zijn uitvoeringsproblemen. Op de grensvlakken gaat het regelmatig mis. Hoe gaan we daar samen wat aan doen?
- De transformatie komt te weinig van de grond, we lopen aan tegen schotten in organisaties, regelgeving en financiering. 'Wat is nodig om ervoor te zorgen dat een vernieuwende aanpak ook gaat lukken?' vraagt Marijke Vos. Dorien geeft aan dat je vanuit de geest van de wet wel wat middelen kunt ontschotten, maar het geld in regionale zorgmarkten zit 'erg vast'.
- Wat is kwaliteit in deze tijd van transformatie? De branche sociaal werk kiest voor waarden en normen over vakmanschap, (effect van) dienstverlening en organisatie en toezicht en toetsing daarvan door collega's of extern. Kern is niet om voor te schrijven 'hoe' maar het verhaal dat je hebt bij deze normen, kortom **een goed en scherp gesprek over kwaliteit**. De relatie tussen professional en burger en dus het vakmanschap staat centraal. De ontwikkeling van dat vakmanschap willen partners in de branche (werkgevers, werknemers en beroepsopleiding) stimuleren en borgen. Bijzonder bij SWA is het feit dat

(een relatief klein aantal) professionals het sociaal werk uitvoert samen met veel vrijwilligers en mantelzorgers. Dat moet je meenemen in je kwaliteitsverhaal.

- Wat is dan kwaliteit van mantelzorg? Het is zaak met elkaar **goede indicatoren** te benoemen. Movisie gaat in een aantal gemeenten pilots uitvoeren waarin ze met alle betrokkenen (dus ook burgers) op zoek gaan naar goede indicatoren. Indicatoren die iets zeggen over de kwaliteit van sociaal werk.
- VWS heeft als motto 'gezond en wel'. Het streven is om niet gelijk in de reflex van wet- en regelgeving te schieten als de resultaten (nog) niet zijn zoals beoogd of calamiteiten zich voordoen. De bedoeling is 'de praktijk in z'n kracht te zetten'. Vanuit drie doelen: een versterkte positie van de cliënt, maatwerk en levensbrede ondersteuning en een inclusieve samenleving.
- De gemeente Alblasterdam heeft ervoor gekozen geen collegeprogramma te maken voor 4 jaar, maar een samenlevingsagenda, samen met alle betrokkenen, dus ook met zorg en welzijn en burgers. De overgang naar eigen verantwoordelijkheid en niet 'zonder meer recht hebben op' is soms moeilijk voor burgers.
Er is geen wijkteam maar een **sociaal dorpsnetwerk** van alle professionals in het sociaal domein (inclusief scholen en de bedoeling is ook huisartsen) die verbonden zijn en informatie delen in de AH AP (Alblasterdam Hulp App). Iedereen kent elkaar, het doel is dat met de app te versterken. Het sociaal dorpsnetwerk werkt goed, blijkt uit onderzoek.
Dilemma is de verbinding tussen zorg en welzijn. Dat gaat moeizaam, onder meer omdat zorgaanbieders andere belangen hebben. Samen met de Drechtsteden gemeenten gaan ze proberen die verbinding te versterken. Op operationeel niveau gaat het goed, hoe hoger je komt, hoe moeilijker het wordt.
- Een mooi voorbeeld van vernieuwing is het maatjesproject. SWA was op zoek naar nieuwe vrijwilligers en ook een nieuwe manier van vrijwilligerswerk. Ze kozen in samenwerking met onder meer het lokale bedrijfsleven voor een ludieke en effectieve aanpak. Met behulp van play mobile figuurtjes met een kaartje om hun nek op allerlei plekken werd geworven. De oproep was niet op één doelgroep gericht, maar bedoeld om hulpvragen 'op te halen' én maatjes te werven voor burgers met een hulpvraag. Op basis van wederkerigheid.
De 'hulpvrager' en zijn/haar maatje leggen hun afspraken samen vast in een contract. Het contract en de samenwerking is altijd tijdelijk. Het maatjesproject was mogelijk met cofinanciering vanuit het Oranjefonds. Een algemeen dilemma bij vernieuwende projecten/aanpakken is wel: hoe zorg je ervoor dat een vernieuwing (die wellicht sexyer is dan 'gewoon welzijn') ook duurzaam en toekomstbestendig wordt? aldus de wethouder.
- SWA is een netwerkmakelaar, het zoekt partners om wensen van (soms individuele) burgers te realiseren, zoals de behoefte aan een 'herinneringsboom' op een begraafplaats. Door die samenwerking kun je

meer bereiken en expertise bundelen. Samenwerking vraagt van een kleine organisatie wel een relatief grote investering. SWA is dan ook op zoek naar extra financieringsbronnen om **samenwerking en vernieuwende projecten** zoals het maatjesproject mogelijk te maken. Een ander dilemma is dat SWA vooral met generalisten werkt maar soms ook specifieke expertise nodig heeft

Een 'wereldlunch' van 'wereldmeiden'

De lunch werd geserveerd in een oude school. Een gebouw dat de gemeente als experiment voor vijf jaar beschikbaar heeft gesteld aan een bont gezelschap van bedrijven en zzp'ers die samenwerken en elkaar moeten versterken in het sociaal domein. Een verzamelplaats met onder meer SWA, een kapper, een kunstenaar, een dansschool en een GGZ-organisatie.

Het is een heerlijke lunch, bereid door de zogenaamde 'wereldmeiden'.

Wereldmeiden is een initiatief van de SWA en wordt gesteund door Woonkracht 10, Gemeente Alblasterdam, Stichting Vluchtelingenwerk en de kerken. Wereldmeiden zijn **vrouwen vanuit diverse werelddelen** die gezamenlijk de maatschappij en elkaars culturele achtergronden willen leren kennen. Tijdens de lunch ontmoeten we aan tafel de wijkverpleegkundige, een aantal mantelzorgers, sociaal raadsliden en de wereldmeiden zelf. Bijzonder is dat de sociaal raadsliden allemaal vrijwilligers zijn, getraind door SWA. Het gaat om 10 vrijwilligers. Slechts op twee andere plekken is het sociaal raadslidenwerk zo georganiseerd.

Afspraken

Marjan Middelburg sluit de lunch af met het inventariseren van 'wat we samen meenemen' uit dit werkbezoek. De belangrijkste afspraken zijn:

- SWA en de gemeente Alblasterdam gaan samen op **werkbezoek bij Movisie**. Onderwerpen zijn onder meer de uitkomst van cliëntervaringsonderzoeken en de werking van sociale wijkteams
- Samen werken aan en lobbyen voor **experimenteerruimte**. SWA en de Drechtstedengemeenten komen met een regionaal voorstel dat we hiervoor kunnen inzetten en gebruiken richting de verkiezingen

- Sociaal Werk Nederland brengt SWA in contact met de organisatoren van het congres over **preventie en de effectencalculator**
- Sociaal Werk Nederland nodigt de VGN uit om samen op te trekken en de krachten te bundelen om '**schotten te slechten**' en te voorkomen dat het misgaat op de grensvlakken
- Sociaal Werk Nederland bespreekt wat de LOSR kan betekenen voor 'vrijwillige' sociaal raadsliden